

Waite a Kennedy proti Německu [velký senát] – č. 26083/94

Rozsudek ze dne 18. 2. 1999 [velký senát]

Článek 6

Článek 6-1

Přístup k soudu

Jurisdikční imunita mezinárodní organizace v pracovním sporu: *nedošlo k porušení*

Skutkový stav – Pan Richard Waite je britský občan, který se narodil v roce 1946 a žije v Griesheimu. Pan Terry Kennedy je také britský občan. Narodil se v roce 1950 a žije v Darmstadtu. Oba stěžovatelé byli jako zaměstnanci zahraničních společností dáni k dispozici Evropské kosmické agentuře (ESA) a měli pracovat v Evropském středisku vesmírných operací v Darmstadtu. Když jim nebyly prodlouženy pracovní smlouvy, zahájili proti ESA řízení u Pracovního soudu v Darmstadtu (*Arbeitsgericht*) a tvrdili, že podle německého zákona o krátkodobém zaměstnávání (*Arbeitnehmerüberlassungsgesetz*) získali postavení zaměstnanců ESA. ESA se v tomto řízení odvolávala na svoji jurisdikční imunitu ve smyslu článku XV odst. 2 Úmluvy o založení ESA a její přílohy č. 1. Pracovní soud prohlásil žaloby za nepřipustné, neboť podle jeho názoru ESA platně namítla svoji jurisdikční imunitu. Podle ustanovení § 20 odst. 2 zákona o soudech (*Gerichtsverfassungsgesetz*) požívají osoby jurisdikční imunity podle pravidel obecného mezinárodního práva nebo v souladu s mezinárodními dohodami či jinými právními normami. Odvolací pracovní soud ve Frankfurtu nad Mohanem (*Landesarbeitsgericht*) a Spolkový pracovní soud (*Bundesarbeitsgericht*) potvrdily, že jurisdikční imunita je překážkou zahájení soudního řízení. Spolkový ústavní soud (*Bundesverfassungsgericht*) odmítl ústavní stížnost stěžovatelů přijmout k projednání.

Stěžovatelé tvrdili, že jejich věc nebyla spravedlivě projednána soudem, pokud šlo o otázku, zda mezi nimi a ESA podle německého zákona o krátkodobém zaměstnávání existoval smluvní vztah. Namítali porušení článku 6 odst. 1 Úmluvy.

Právní posouzení – článek 6 odst. 1: Soud znovu připomněl zásadu, že článek 6 odst. 1 zajišťuje každému právo vznést jakýkoli nárok týkající se jeho občanských práv nebo závazků u soudu či tribunálu. Uvedené ustanovení tímto způsobem zakotvuje „právo na soud“, přičemž právo na přístup k soudu, tedy právo zahájit před soudem občanskoprávní řízení, je jen jedním z jeho aspektů (*Golder proti Spojenému království*, rozsudek ze dne 21. února 1975, série A č. 18). Soud poznamenal, že žaloba podaná stěžovateli proti ESA byla prohlášena za nepřipustnou a že řízení před německými pracovními soudy se soustředilo na otázku, zda ESA namítala na svoji jurisdikční imunitu oprávněně či nikoli. Soud měl za to, že důvody uznání imunity ESA předložené německými pracovními soudy nelze považovat za svévolné. Dále zkoumal, zda ve světle zásad vytyčených jeho vlastní judikaturou (*Fayed proti Spojenému království*, rozsudek ze dne 21. září 1994, série A č. 294) byl přístup omezený na zkoumání předběžné otázky dostatečný k tomu, aby stěžovatelům zajistil „právo na soud“, a zejména pak zda bylo toto omezení nezbytné pro dosažení legitimního cíle a zda existoval vztah rozumné přiměřenosti mezi použitými prostředky a sledovaným cílem. Podle názoru Soudu sledovalo pravidlo jurisdikční imunity uplatněné německými soudy vůči ESA legitimní cíl. Soud v tomto ohledu poznamenal, že přiznání privilegií a imunity mezinárodním organizacím je základním prostředkem, jímž je zajišťováno řádné fungování

těchto organizací bez jednostranných zásahů jednotlivých vlád. Co se týče otázky přiměřenosti, dospěl Soud k názoru, že v případech, kdy státy vytvořily mezinárodní organizace za účelem navázání nebo posílení mezinárodní spolupráce v určitých oblastech činnosti a propůjčily těmto organizacím určité pravomoci a vybavily je imunitou, mohlo to mít určité dopady v oblasti ochrany základních práv. Bylo by však neslučitelné s účelem a předmětem Úmluvy, pokud by tím byly smluvní státy zcela zproštěny odpovědnosti podle Úmluvy ve vztahu k oblastem činnosti, pro něž byla ona pravomoc propůjčena. Podstatným faktorem pro rozhodnutí Soudu o tom, zda bylo udělení jurisdikční imunity ESA vůči pravomoci německých soudů přípustné, byla skutečnost, zda měli stěžovatelé k dispozici jiné přiměřené alternativy pro účinnou ochranu svých práv zakotvených v Úmluvě. Jelikož stěžovatelé tvrdili existenci zaměstnaneckého poměru k ESA, podle názoru Soudu se mohli a měli obrátit na Odvolací radu ESA, která je „na Agenturu nezávislá“, má pravomoc „projednávat spory vzniklé mezi Agenturou a jejím zaměstnancem související s jakýmkoli explicitním či implicitním rozhodnutím Agentury“ (článek 33.1 pracovního řádu ESA). Soud dále zkoumal, zda se zaměstnanci mohli domáhat náhrady od firem, které je zaměstnaly a následně dočasně přidělily ESA. Dospěl k závěru, že test přiměřenosti nelze použít takovým způsobem, že by mezinárodní organizace byla nucena podstoupit vnitrostátní soudní spor ohledně pracovních podmínek předepsaných vnitrostátním pracovním právem. Takový výklad článku 6 odst. 1 Úmluvy by bránil řádnému fungování mezinárodních organizací a směřoval by proti současnému trendu rozšiřování a posilování mezinárodní spolupráce. Vzhledem k těmto okolnostem Soud dospěl k názoru, že když německé soudy uznaly jurisdikční imunitu ESA, nepřekročily tím svůj prostor pro uvážení.

Závěr: nedošlo k porušení (jednomyslně).